

het korte

DRUKVADEMECUM

gif

Graphics Interchange Formate is een gecomprimeerd beeld**bestandsformaat** op basis van maximaal 256 kleuren (8-bit). Omwille van de geringe bestandsgrootte vaak gebruikt voor wefabbeelden.

grammage

Benaming voor het gewicht van papier, uitgedrukt in grammen per vierkante meter (grs, g/m² of grams). Tot en met het gewicht van 179 g/m² spreken wij over het algemeen van papier. Vanaf 180 g/m² wordt het karton genoemd. In nog hogere grammages vanaf 500 g/m² is er sprake van board of bord.

hogeresolutiepdf

Pdf in hoge resolutie (300 dpi), gebruikt voor druk. Bevat alle informatie over de beelden, lettertypes,... Tegenovergestelde van **lageresolutiepdf**.

interlinie

Regelafstand. De afstand tussen de regels tekst, gemeten van de onderkant van de basisregel tot de onderkant van de volgende regel. Zie ook **spatie** en **woordspatiëring**.

jpg/jpeg

Joint Photographix Experts Group is een **bestandsformaat** dat een beeldbestand kan comprimeren tot slechts vijf procent van de oorspronkelijke omvang. Het bestand is beperkt tot 24-bitkleuren. Door de compressie treedt kwaliteitsverlies op. Geschikt voor wefabbeelden.

kapitaal

Hoofdletter van een gebruikt **corps**.

katern

Een gevouwen drukvel dat een veelvoud van vier **pagina's** omvat. Meerdere katernen achter elkaar vormen het boekblok/binnenwerk van een boek/**brochure**.

kleinkapitaal

Deze **kapitalen** zijn iets kleiner dan de standaard kapitalen van het gebruikte **corps**. Bijvoorbeeld: In deze regel staat tekst in KLEINKAPITALEN.

h

i

j

k

het korte

DRUKVADEMECUM

spatie

Woordscheiding, ruimte tussen twee woorden.
Zie ook **interlinie** en **woordspatiëring**.

stansen

Afwerkingstechniek voor drukwerk. Met een scherpe, speciaal gemaakte mesvorm gaten maken in het drukwerk of dat een onregelmatig gevormde papierrand geven.
Zie ook **rillen** of **schoonsnijden**.

tabernakelvouw

Vouwmethode waarbij aan weerszijden van een vel papier een kwart van de oppervlakte wordt omgevouwen, zodat die het middelste deel bedekken.
Alternatieven zijn **kruisvouw**, **rolvouw** en **zigzagvouw**.

tiff

Tagged Image File Format is een beeld**bestandsformaat** gebruikt om bitmapped files te beschrijven.
Een tiff-bestand bevat geen vectoriële informatie.
Kan kleurdieptes aan van twee (zwart-wit) tot 16,7 miljoen kleuren. Geschikt voor drukwerk omdat er geen kwaliteitsverlies optreedt.

vernis

Afwerkingsprocedé om het drukwerk te beschermen.
Kan mat of glanzend zijn. Zie ook **lak** of **lamineren**.

woordspatiëring

De (vooraf vastgestelde) ruimte tussen de woorden binnen een tekst. Zie ook **interlinie** en **spatie**.

zigzagvouw

Wijze van parallel vouwen, om en om in tegengestelde richting. Wordt ook **harmonicavouw** genoemd.
Alternatieven zijn **kruisvouw**, **rolvouw** en **tabernakelvouw**.

zetspiegel

De ruimte waarin de tekst en eventuele afbeeldingen binnen een pagina worden gezet. De zetspiegel wordt mede bepaald door kop-, staart-, zij- en rugwit (de niet bedrukte delen buiten de zetspiegel). Zie ook **bladspiegel**.

t

v

w

z

psd

Bestandsformaat voor beelden van het programma Adobe Photoshop.

resolutie

Aanduiding van de kwaliteit van een afbeelding of uitvoerkwaliteit van een apparaat (bijv. printer) uitgedrukt in **dpi** of **ppi**. De resolutie voor beelden op scherm is meestal 72 dpi, voor standaarddrukwerk 300 dpi.

rgb

Driekleurensysteem op basis van de primaire lichtkleuren rood, groen en blauw. Die lichtkleuren worden gebruikt voor digitale reproducties en web. Zie ook **CMYK**.

rillen

Afwerkingstechniek voor drukwerk waarbij het drukvel wordt gekneusd op de plaats van de vouw. Daardoor kan je het achteraf makkelijker vouwen. Rillen van papier wordt geadviseerd vanaf 200 grams. Zie ook **schoonsnijden** en **stansen**.

rolvouw

Standaardvouwmethode waarbij het ongevouwen vel papier als het ware wordt opgerold tot verwerkbaar katernen of eindproducten. Alternatieven zijn **kruisvouw**, **tabernakelvouw** en **zigzagvouw**.

rotatiedruk

Drukken van een bobijn naar een afgewerkt product. Gebruikt voor grote oplages. Alternatieven zijn **digitale** en **offsetdruk**.

schoonsnijden

Drukwerk nasnijden op het gewenste formaat. Zie ook **rillen** of **stansen**.

schreefloos

Verzamelnaam voor lettertypes die geen voetje onder- of schouderdje bovenaan hebben. Arial is zo'n schreefloos lettertype. Tegenovergestelde van **geschreefd**.

selfcovering

Meerbladig drukwerk waarbij het papier van het binnenwerk én van het omslag van hetzelfde grammage en soort zijn. Cover en binnenwerk worden samen gedrukt en afgewerkt. We spreken niet meer van een aantal pagina's in omslag, maar van het totale aantal pagina's selfcover.

aflopend bedrukken

Vlakken, foto's of lijnen raken de buitenrand van het drukwerk (ze 'lopen' er als het ware vanaf).

bestandsformaat

Digitale beschrijving waarin een document, tekst, illustratie etc. wordt bewaard. Voorbeelden van beeldbestandsformaten zijn **eps**, **giff**, **jpg**, **psd** en **tiff**.

BIN

Afkorting voor Bureau voor Normalisatie, dat afspraken vastlegt over het gebruik van interpunctie, de schrijfwijze van telefoonnummers,... Zie ook **DIN**.

blad

Twee **bladzijden** samen (voor- en achterzijde).

bladspiegel

Stand van de **zetspiegel** op het papier met inbegrip van de witruimtes.

bladzijde

Een zijde van een **blad**. **Pagina**.

brochure

Ingebonden, gelijmd of geniet informatiedrukwerk. Zie ook **folder**.

CMS

Content Management Systeem. Systeem waarmee websites worden gebouwd en dat toelaat om achteraf op een eenvoudige manier de inhoud aan te passen.

CMYK

De gangbare afkorting voor Cyaan, Magenta, geel (Yellow) en zwart (black). Dat kleurensysteem wordt toegepast bij drukwerk. Zie ook **rgb**.

corps

Lettergrootte, uitgedrukt in punten (bv. 10 punts Helvetica). Zie ook **font**.

a

b

c

d digitale druk

Drukwijze die geen gebruik maakt van een 'overbrengmethode', zoals platen bij offset, een zeef bij zeefdruk,... Geschikt voor kleine oplages, gepersonaliseerd drukwerk en print-on-demand doordat er geen opstartkost is. Alternatieven zijn **offset-** en **rotatiedruk**.

DIN

Deutsches Institut für Normung. Deze normen voor papierformaten worden opgesteld door de Deutscher Normenausschuss te Berlijn in samenspraak met de industrie en handel, de wetenschappelijke wereld en de verbruikersverenigingen. De eerste DIN norm verscheen in 1918. Zie ook **BIN**.

dpi

Dots per inch. Gebruikt om de **resolutie** aan te duiden. Zie ook **ppi**.

EPS

Encapsulated PostScript is een **bestandsformaat** dat bedoeld is om een beeldbestand gemakkelijk te kunnen positioneren in een opmaakprogramma. Het slaat vectortekeningen op en vertaalt die naar de printer/belichter. De fonten en beelden moeten daarbij niet geladen worden in de printer, want ze zijn encapsulated, opgesloten, in de eps-code. EPS wordt omwille van die specifieke eigenschappen vaak gebruikt om logo's digitaal te bewaren.

folder

Twee- of meermaal gevouwen informatiedrukwerk. Zie ook **brochure**.

font

Lettertype. Een font bestaat uit alle tekens van het alfabet die voorhanden zijn (**kapitalen**, onderkast), plus cijfers, leestekens, accenten en bijzondere tekens van een lettertype. Zie ook **corps**.

geschreefd

Lettertypes met een schouder tje boven of een voetje onderaan de letter, zoals bij het lettertype 'Times'. Zij zijn goed leesbaar omdat ze het oog een horizontale houvast bieden. Tegenovergestelde van **schreefloos**.

gestreken papier

Papier voorzien van een speciale matte of glanzende strijklaag die zorgt voor een effen oppervlak. Gestreken papier is meestal wit, fraaier bedrukbaar, goed veredelbaar, maar duurder. Tegenovergestelde van **ongestreken papier**.

kruisvouw

Vouwmethode waarbij een tweede of volgende vouwslag dwars (haaks) staat op de eerste/eerdere vouw. Alternatieven zijn **rolvouw**, **tabernakelvouw** en **zigzagvouw**.

lageresolutiepdf

Pdf in lage **resolutie**, gebruikt ter controle of om op het web te plaatsen. Tegenovergestelde van **hogeresolutiepdf**.

lak

Afwerkingsprocedé van drukwerk in hoogglans. Vaak gebruikt om (delen van) een cover extra in de verf te zetten. Alternatieven zijn **lamineren** en **vernis**.

lamineren

Een transparante folie aanbrengen door middel van warmte en lijm. Het doel ervan is vaak beelden of kleurvlakken te beschermen. Die folie kan mat of glanzend zijn en daarnaast, indien noodzakelijk, een structuur bevatten. Alternatieven zijn **lak** en **vernis**.

offsetdruk

Vlakdrukprocédé gebaseerd op het principe dat water en vet elkaar afstoten. Het beeld wordt vanaf een vlakke metalen- of kunststofplaat eerst voorzien van vochtwater (vocht) en daarna voorzien van inkt (vet). Daarna wordt het drukbeeld via een rubberdoek overgebracht op het papier. Alternatieven zijn **digitale** of **rotatiedruk**.

ongestreken papier

Papier dat niet voorzien is van een strijklaag. Ongestreken papier is sterker, in vele kleuren beschikbaar, meer opdikkend, matig bedruk- en veredelbaar, maar goedkoper. Tegenovergestelde van **gestreken papier**.

pagina

Een zijde van een **blad**. **Bladzijde**.

pantonekleuren

Pantone Matching System, een universeel kleurensysteem voor drukinkten.

ppi

Pixels per inch. Gebruikt om de **resolutie** aan te duiden. Zie ook **dpi**.